

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/89/2018
Identifikačné číslo spisu: 8516203804
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8516203804.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. O., bývajúcej v A., zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Dlugolinským, so sídlom v A. Ľubovni, Levočská 1, proti žalovanému M. I., bývajúcemu v A., zastúpenému advokátkou JUDr. Martou Konkoľovou, so sídlom v A. Ľubovni, Jarmočná 79, o vrátenie daru a vydanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 8 C 14/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 7. decembra 2017 sp. zn. 3 Co 123/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 7. decembra 2017 sp. zn. 3 Co 123/2017 potvrdil ako vecne správny napadnutý rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) zo 6. júla 2017 č. k. 8 C 14/2016-64, ktorým okresný súd žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou rodinného domu súpisné číslo 19, vrátane príslušenstva rodinného domu, postaveného na parc. KN C č. 257/1, zapísaného na LV č. XXX pre k. ú. R. a výlučnou vlastníčkou vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/1 k nehnuteľnostiam - pozemkom parc. KN C č. 256/1 o výmere 298 m², druh pozemku orná pôda, parc. KN C č. 257/1 o výmere 444 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, parc. KN C č. 257/2 o výmere 63 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, parc. KN C č. 258 o výmere 137 m², druh pozemku záhrady, parc. KN C č. 259 o výmere 646 m², druh pozemku záhrady, všetko zapísané na LV č. XXX pre k. ú. R., zamietol a zároveň uložil žalobkyni povinnosť nahradiť žalovanému 100 % trov konania, o ktorej výške bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku. Odvolací súd vo výroku rozsudku tiež uviedol, že náhradu trov odvolacieho konania stranám nepriznáva a v odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne zhodnotil skutkový stav, výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti mal za preukázané a vyvodil správny záver o tom, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno, keďže nepreukázala ňou tvrdené hrubé porušenie dobrých mravov

obdarovaného voči nej. Za takéhoto stavu sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že nie sú splnené zákonné podmienky na vrátenie daru. Odvolací súd osvojením si dôvodov podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. účinného od 1. júla 2016 (ďalej len „CSP“) rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolatelka“) na súde prvej inštancie osobne 27. februára 2018 dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň priznal žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, a teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uvedený nedostatok videla v tom, že odvolací súd síce použil správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval, resp. zo správnych skutkových zistení na základe vykonaného dokazovania vyvodil nesprávne právne závery. Poukázala na § 630 Občianskeho zákonníka a z neho vyplývajúcu možnosť darcu domáhať sa vrátenia daru v prípade, ak obdarovaný hrubo poruší dobré mravy, či už správaním voči darcovi alebo členom jeho rodiny. V kontexte svojej argumentácie poukázala tak ako odvolací súd na skutočnosť, že právo darcu na vrátenie daru nezakladá každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi. Toto právo nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov obdarovaným (R 31/1999). Za právne relevantné možno považovať len také správanie sa obdarovaného, ktoré sa objektívne prejavilo. Prítom nie je rozhodujúci subjektívny pocit a úsudok darcu (R 61/1997). Pri posudzovaní správania obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť aj správanie darcu (princíp vzájomnosti). Poukázala na výnimku a správanie obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 108/2007). Podľa názoru dovolateľky odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie nemal zo strany žalobkyne (darcyne) vo vzťahu k žalovanému, ktorý je jej vnukom (obdarovaným) za preukázané jeho správanie v takej intenzite, ktoré by odôvodňovalo jeho kvalifikáciu ako hrubé porušenie dobrých mravov, s čím sa dovolateľka nestotožnila. Poukázala na záväzok obdarovaného vyplývajúci z darovacej zmluvy, ktorou sa žalovaný zaviazal postarať sa o žalobkyňu pre prípad choroby a staroby a popísala stav (namietajúc aj hodnotenie vykonaných dôkazov), podľa ktorého má za to, že žalovaný svojím správaním hrubo porušuje dobré mravy.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení navrhol dovolanie odmietnuť a uplatnil si náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia v konaní.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zabezpečenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3

Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

7. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ [fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie (poznámka dovolacieho súdu: ďalší text tohto uznesenia sa týka takéhoto dovolateľa)] zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. V danom prípade žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

12. Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a/ až c/ ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

13. V ustanovení § 421 CSP je výslovne zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitnej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu.

14. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný

právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

16. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilona určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

17. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vydaného v preskúmvanej veci, s ktorým odôvodnením sa odvolací súd stotožnil, jasne a zrozumiteľne vyplýva, že úvahy o aplikovateľnosti ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka s a musia vždy odvíjať od posúdenia všetkých osobitostí každého prípadu individuálne. Takéto riešenie právnej otázky, otázky aplikovateľnosti ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka na konkrétny prípad, nepredstavuje odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu.

18. Žalobkyňa, zastúpená advokátom, v dovolaní na preukázanie svojho tvrdenia, že odvolací súd sa pri riešení rozhodujúcej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, síce nekonkretizovala podstatu odklonu, len poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 108/2007 (tiež uviedla R 31/1999 a R 61/1997), k čomu dovolací súd uvádza, že predmetné rozhodnutie sa síce týkalo otázky aplikovateľnosti ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka, ale v ňom vyslovené závery vychádzajú z konkrétnych okolností prejednávanej veci (keď výsledky vykonaného dokazovania nasvedčovali tomu, že „správanie žalovaného voči žalobkyni po darovaní nehnuteľnosti, keď žalovaný ako obdarovaný sústavne vyhocoval vzťahy v rodine žalobkyne ako daryne, vyvolal súdne spory, nerešpektoval predbežné opatrenie súdu, správal sa aktívne hrubo a vulgárne, jeho fyzické násilie zdokumentované v priestupkových spisoch, odôvodňovalo hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § XXX Občianskeho zákonníka“), podobne aj rozhodnutia R 31/1999 a R 61/1997.

19. Pokiaľ teda žalobkyňa tvrdí, že právny záver odvolacieho súdu v preskúmvanej veci, vychádzajúci zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, robí tak neopodstatnene. Dovolateľka považovala za nesprávny záver odvolacieho súdu o potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý zamietol žalobu o vrátenie daru a vydania nehnuteľnosti, pretože výsledky dokazovania nenasvedčovali tomu, že správanie žalovaného by odôvodňovalo hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § XXX Občianskeho zákonníka. Tento záver súdov bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k prijatiu

tohto rozhodnutia. Pokiaľ dovolateľka s týmto právnym názorom nesúhlasí, ide podľa názoru dovolacieho súdu o samu polemiku dovolateľky s právnym názorom odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, či kritiku toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky hrubého porušenia dobrých mravov, resp. jeho neosvedčenia, čo významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017).

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie žalobkyne odmietol v zmysle § 447 písm. c/ CSP (podobne aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 74/2018).

21. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.